

**Institucijski projekti Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
2021.-2026.**

Naziv projekta
Teologija i komunikacija
Strateško područje; naslov teme¹
SP: Strateško područje teologije: <i>Kršćanski humanizam pred suvremenim antropološkim, etičkim, socijalnim i simboličkim izazovima</i> NT: <i>Teologija i komunikacija</i>
Voditelj projekta
Doc. dr. sc. Tomislav Kovač (KBF Zagreb, pročelnik Katedre fundamentalne teologije) Doc. dr. sc. Branko Murić (KBF Zagreb, Katedra fundamentalne teologije)
Suradnici
Dr. sc. Jakov Rađa (KBF Zagreb, Katedra fundamentalne teologije) Izv. prof. dr. sc. Nenad Malović (KBF Zagreb, Katedra za filozofiju) Izv. prof. dr. sc. Alojz Ćubelić (KBF Zagreb, Katedra za filozofiju) Izv. prof. dr. sc. Danijel Tolvajčić (KBF Zagreb, Katedra za filozofiju) Doc. dr. sc. Ivan Dodlek (KBF Zagreb, Katedra za filozofiju) Dr. sc. Sanda Smoljo-Dobrovoljski (KBF Zagreb, Katedra za filozofiju) Izv. prof. dr. sc. Valerija Kovač (KBF Zagreb, Katedra za dogmatsku teologiju) Prof. dr. sc. Ana Thea Filipović (KBF Zagreb, Katedra za religijsku pedagogiju) Prof. dr. sc. Danijel Labaš (KBF Zagreb, Odjel za komunikologiju) Prof. dr. sc. Bernhard Grümme (Katolich-Theologische Fakultät der Ruhr-Universität Bochum) Dr. Richard Atchadé, Ass. Prof. (Luxembourg School of Religion and Society)
Trajanje projekta
Ak. god. 2021./2022. – 2025./2026.
Ukupan iznos troškova projekta Izvor financiranja (SuZg, KBF, NDS, HBK, Provincija...)
1) Do sada ostvareno i utrošeno u prvoj i drugoj fazi projekta: - Ak. god. 2021./2022.: znanstveno istraživanje <i>Komunikacija istine u kontekstu (post-</i>

¹ Vidi *Strateški program znanstvenih istraživanja 2021. – 2026.*, 5. poglavlje, str. 49-92.

globalizacijskih promjena kulture (uključuje nabavu literature, podmirivanje kotizacija za sudjelovanje na međunarodnoj konferenciji „Dani Frane Petrića“, organizaciju međunarodnog simpozija *Komunikacija istine u kontekstu (post-)globalizacijskih promjena kulture*) – sredstva dobivena iz temeljnog financiranja znanstvene i umjetničke djelatnosti u ak. god. 2020./2021.

- Troškovi izdavanja autorske knjige: Ivan Dodlek – Nenad Malović, *Otisci suvremene kulture*, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2023. – sredstva dobivena iz temeljnog financiranja znanstvene i umjetničke djelatnosti u ak. god. 2020./2021.; troškovi tiska i distribucije: izdavačka kuća Kršćanska sadašnjost; potpora izdavačkoj djelatnosti MZO

- Ak. god. 2022./2023.: znanstveno istraživanje *Komunikacija istine: filozofija i teologija pred znakovima digitalnog doba* (troškovi nabave literature, organizacija međunarodnog simpozija *Komunikacija istine u digitalno doba*) – sredstva dobivena iz temeljnog financiranja znanstvene i umjetničke djelatnosti u ak. god. 2021./2022.

2) Planirani troškovi u trećoj, četvrtoj i petoj fazi projekta:

- Tijekom ak. god. 2023./2023. do 2025./2026. organizirati barem 1 međunarodni simpozij i 1 okrugli stol ili tribinu – sredstva tražiti kroz temeljno financiranje znanstvene djelatnosti, suorganizaciju, sponzorstvo)
- U ak. god. 2025./2026. prirediti i objaviti uredničku znanstvenu knjigu (zbornik znanstvenih radova) kao završni ishod projekta – sredstva dobivena iz temeljnog financiranja znanstvene djelatnosti, prijava za potporu izdavačke djelatnosti MZO, trošak tiska i distribucij pokrila bi izdavačka kuća kao suizdavač.

Sažetak **(metodologija istraživanja; ciljevi; očekivani rezultati)**

1. Ciljevi i sadržaji istraživanja

Istraživanje želi proučavati suodnos teologije i komunikacije u teološko-religijskoj, kao i antropološkoj, etičkoj, društvenoj i simboličkoj perspektivi, ističući specifične izazove koje suvremeni svijet komunikacija zadaje teologiji, čovjekovom i vjerničkom (samo)razumijevanju, posredovanju i življenju kršćanske vjere u našem konkretnom „postmodernom“ i znanstveno-tehničkom vremenu te globaliziranom i pluralnom svijetu. Posebno bi se nastojalo temu komunikacije povezati s poimanjem, mjestom i važnosti istine u današnjem vremenu.

Tema uključuje sljedeće sadržaje:

1. promišljati komunikacijsku dimenziju kršćanske vjere i teologije polazeći od (auto)komunikacijske naravi Božje objave, posebice u svjetlu trinitarne teologije, kristologije i teološke antropologije;
2. filozofsko-teološki istraživati čin i modalitete komunikacije kroz prizmu interpersonalnih odnosa, dijaloga, suradnje, suživota itd.;
3. analizirati domete i granice govora vjere u suvremenom svijetu te mjesto teologije i Crkve u javnom prostoru i diskursu;
4. osmišljavati obrise jedne teologije i filozofije dijaloga, koja će doprinijeti stvaranju uljudnijeg i inkluzivnog društva;
5. razmišljati o odnosu vjere i tradicije (predaje), kršćanstva i suvremene kulture, s osvrtom na fenomen religijskog fundamentalizma i raširene ideologizacije religije;
6. promišljati hermeneutičku dimenziju vjere, osobito u razumijevanju i aktualizirajućem tumačenju svetog teksta i vjerske predaje; povezano s tim, razvijati mogućnosti intertekstualne

hermeneutike kao doprinos teologiji religija, međureligijskom dijalogu i religijskom obrazovanju (u ekumenskoj i međureligijskoj perspektivi);

7. proučiti simboličku dimenziju komunikacije (dijalektika tijela i duha, vidljivog i nevidljivog, izrecivog i neizrecivog itd.) i komunikacijsku dimenziju liturgije (komunikacija i obred, verbalna i neverbalna komunikacija, odnos riječi i pisma, slike i života, prostora i vremena, gestualnoga i osjetilnog itd.);

8. produbiti ekleziološku i pastoralnu perspektivu komunikacije (komunikacija i zajedništvo) te istražiti nove komunikacijske modele u katehezi i religijskom obrazovanju;

9. istražiti utjecaj elektroničkih i digitalnih tehnologija na čovjekov život, na govor i prenošenje vjere; detaljnije analizirati odnos medija i religije (u ekumenskoj i međureligijskoj perspektivi);

10. preispitati moralno-etičku dimenziju komunikacije: odnos prema istini, manipulativnu moć masmedija, slobodu govora, nasilje i nemoralne sadržaje u medijima, znanstvenu i društveno-političku komunikaciju u doba pandemije Covid 19 itd.;

11. istražiti odnos teologije i umjetnosti (umjetnost kao teološko ili metafizičko mjesto), kršćanstva i suvremenih estetskih koncepata: predodžba lijepoga, odnos svetoga i profanoga, proročke uloge umjetnosti, umjetnička sloboda...

2. Metodologija istraživanja

Tema *Teologija i komunikacija* teoretski bi se promišljala kroz povremene tematske susrete sa zainteresiranim članovima katedri sustavne teologije. Kroz programsko razdoblje (2021.-2026.) organizirala bi se tri ili četiri interdisciplinarna znanstvena skupa, domaćeg ili međunarodnog karaktera, a po mogućnosti i koju tribinu ili okrugli stol znanstveno-stručnog karaktera. Pri kraju istraživačkog razdoblja objavio bi se zbornik radova. U međuvremenu pojedini članovi istraživačkog tima mogu samostalno objavljivati srodne tematske radove u publikacijama znanstvenog, stručnog ili popularnog karaktera. Potaknulo bi se studente teologije i religijskih znanosti da temu istražuju u sklopu seminarskih i diplomskih radova. Međuinstitucionalna suradnja na hrvatskoj i međunarodnoj razini, kao i popularizacija teme istraživanja kroz medijska gostovanja, doprinijele bi vidljivosti Fakulteta u akademskoj i široj društvenoj zajednici.

Okvirni hodogram

Plan istraživanja načelno bi se odvijao kroz pet glavnih etapa, koje bi se tematski ponekad preklapale i razvijale paralelno.

1. Prva etapa: istražiti *fenomen komunikacije iz teološke i filozofske perspektive, s naglaskom na odnos komunikacije i istine u današnjem globalnom svijetu* (ak. god. 2021./2022.).

2. Druga etapa: *filozofsko-teološki i komunikološki istražiti odnos (tele)komunikacije i istine pred izazovima digitalnih tehnologija i umjetne inteligencije* (ak. god. 2022./2023.).

3. Treća etapa: istražiti *odnos komunikacije i tradicije te važnosti hermeneutike u razumijevanju i posredovanju obiju, s naglaskom na odnos vjere i kulture te ekumenskog, međureligijskog i međusvjetonazorskog dijaloga* (ak. god. 2023./2024.).

4. Četvrta etapa: istražiti *odnos komunikacije i novijih misaono-estetskih koncepata, osobito kroz odnos filozofije, teologije i umjetnosti* (ak. god. 2024./2025.).

5. Peta i završna etapa: sakupiti, urediti i objaviti zbornik znanstvenih radova koji su nastali u sklopu projekta (u tiskanom ili digitalnom obliku). Organizirati završni znanstveno-stručni skup (u

obliku okruglog stola ili tribine) kojim bi se akademskoj i široj javnosti predstavili rezultati projekta (ak. god. 2025./2026.).

3. Očekivani rezultati i znanstveni doprinos istraživačke teme

Na kraju petogodišnjeg istraživačkog plana očekivani ishodi su:

1. steći bolje razumijevanje suodnosa teoloških, filozofijskih i religijskih znanosti s fenomenom komunikacije, na teoretskom i praktičnom području;
2. pronaći nove mogućnosti tumačenja i prenošenja kršćanske vjere u suvremenom, znanstveno-tehničkom, globalnom i pluralnom svijetu (novi govor vjere);
3. imati jasniji uvid u utjecaj novih komunikacijskih tehnologija na život suvremenog čovjeka te pronaći neka prikladna pastoralna i katehetska rješenja;
4. uspostaviti konstruktivne veze između teologije i srodnih znanstvenih disciplina, osobito s medijima i svijetom umjetnosti, u svrhu razvijanja dijaloga i suradnje sa suvremenom kulturom;
5. doprinijeti povezivanju i humanizaciji društva i ljudskih odnosa, u svjetlu kršćanske vizije čovjeka (kršćanski humanizam) i kršćanskih vrijednosti.

Ključne riječi

Teologija, filozofija, komunikacija, istina, digitalna era, predaja, umjetnost, dijalog.

Ostvareni rezultati

U sklopu projekta organiziran je i održan:

- Međunarodni znanstveni skup *Komunikacija istine u post-globalnom svijetu*, u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Katedra fundamentalne teologije – Katedra za filozofiju), Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Sarajevu (Katedra za filozofiju), Teološkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani (Katedra za filozofiju), Zagreb, Nadbiskupijski pastoralni institut, 10. lipnja 2022.

U sklopu projekta objavljena je suautorska znanstvena knjiga koja sadrži više radova izravno proizašlih iz projekta:

- Ivan Dodlek – Nenad Malović, *Otisci suvremene kulture*, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Kršćanska sadašnjost, 2023.

U završnoj fazi je priprema drugog skupa projekta:

- Međunarodni znanstveni skup *Komunikacija istine u digitalno doba*, u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Katedra fundamentalne teologije – Katedra za filozofiju), Teološkog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani (Katedra za filozofiju) – Katholisch-Theologische Fakultät der Ruhr-Universität Bochum, koji će se održati u Zagrebu, u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu, 10. srpnja 2023.